

تحول در سیستم رفاه و تامین اجتماعی کره جنوبی و درس‌هایی برای ایران*

تنظیم و تلخیص: دکتر علیرضا کلدی**

مقدمه

توسعه و رشد سریع اقتصادی، در زمینه های اجتماعی سه نتیجه عمده را بر جای می گذارد که عبارتند از: افزایش درآمد سرانه، تسریع روند حرکت به سمت خانوار هسته ای^۱ و افزایش میزان نسبی جمعیت مدرن و توسعه یافته در بخش اقتصادی، اما این رشد و توسعه با ایجاد سیستم اجتماعی مناسب با آن همراه نشده است. تا سال ۱۹۹۵ چهار نوع بیمه تامین اجتماعی در کره جنوبی ایجاد شده است: بیمه خدمات صنعتی (۱۹۶۴)، بیمه خدمات درمانی (۱۹۷۷)، برنامه بازنشستگی ملی (۱۹۸۸) و بیمه بیکاری. این برنامه ها همراه با کمک‌های گسترده بخش دولتی اساس نظام تامین اجتماعی کره جنوبی را تشکیل می داده است. اما با سرعت گرفتن رشد اقتصادی، افزایش و سپس بروز بحران اقتصادی، این موضوع به وضوح به اثبات رسید که نظام تامین اجتماعی کره جنوبی پاسخگوی نیازهای جامعه نیست. دولت کره به دلایل مختلف وارد پروسه ارتقای کیفی نظام تامین اجتماعی شد و در این مسیر، سیستم بهداشت و درمان به عنوان نقطه شروع اصلاح سیستم تامین اجتماعی

* منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در کره جنوبی

** جامعه شناس، دانشیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

۱. در مباحث علوم اجتماعی روند تکاملی خانواده از جوامع بدوی و قبیله ای و ایلی شروع شده و در عصر حاضر به خانواده هسته ای به معنای زن، شوهر و فرزندان رسیده است.

مورد توجه قرار گرفت .

در گذشته سیاست اصلی دولت در بخش بهداشت و درمان تنها بر ایجاد بیمارستانهای بزرگ عمومی در شهرهای بزرگ متمرکز شده بود ، اما در دوره جدید، نخست هدفگذاری سیستم بهداشت و درمان ملی از تسهیل معالجه بیماریها به تسهیل امکان جلوگیری از بیماری تغییر یافت ؛ دوم اینکه سیستم مراقبتهای بهداشتی جای خود را به سیستم مراقبت و مدیریت بهداشتی در تمام طول عمر ، داد . سومین حرکت عمومی تر کردن سیستم دسترسی یکسان و آسان به امکانات بهداشتی و درمانی برای همگان بود . از سوی دیگر ، با توسعه تکنولوژی صنایع وابسته به بهداشت و درمان ، تلاش شد تا رقابت پذیری این صنعت افزایش یابد و آخرین اقدام برای ایجاد تغییر کیفی در بخش بهداشت و درمان حاکم ساختن سیستم مراقبتی شدیدتر برای تضمین سلامتی تولیدات دارویی و غذایی بود .

در واقع باید اذعان کرد مهمترین اصلی که در نظام تامین اجتماعی کره به فراموشی سپرده شده بود توجه کمتر به تحت پوشش کامل قرار دادن فقیرترین اقشار جامعه بود . بنابراین آنچه نیاز جامعه کمره تا قبل از ایجاد تحول در نظام تامین اجتماعی تلقی می شد، تنها افزایش کیفیت و تنوع بخشیدن به میزان خدمات ارائه شده نبود بلکه یکی از مسائل اساسی افزایش فراگیری نظام تامین اجتماعی تا پایین ترین سطوح جامعه بود. البته در آن بین سیاست اصلی پرهیز از ارائه کمک مستقیم و افزایش استقلال و خود اتکایی طبقات ضعیف جامعه بود . همچنین سیاست جدید نظام تامین اجتماعی کره جنوبی بیش از آنکه بر از دست رفته های انسان (بیمه عمر ، معالجه ، بیمه بیکاری و ...) تاکید کند بر ایجاد شغل ، حفظ بهداشت و ارتقای سطح آموزش پرداخت . به عبارت بهتر ، در سیستم جدید نگرش تامین آینده بیش از جبران گذشته مورد توجه قرار گرفت .

برنامه تامین اجتماعی

اولین برنامه تامین اجتماعی و نهادینه سازی قوانین چهارگانه موجود در این خصوص ، یعنی بیمه خدمات صنعتی ، بیمه خدمات درمانی ، برنامه بازنشستگی ملی و بیمه بیکاری ، بوده است . در این راستا نیز حاکم ساختن مدیریت کارآمد به منظور اطمینان از ارائه خدمات مناسب و با کیفیت بالا مدنظر قرار گرفته است . بنابراین برای

حاکم ساختن مدیریت شایسته و کارآمد در نظام تامین اجتماعی کشور کوتاه کردن پروسه های اجرایی و حاکم ساختن مدیریت واحد بر کل نظام تامین اجتماعی، به عنوان اولین حرکت به انجام رسید. در بخش صندوق بازنشستگی در آوریل ۱۹۹۹ قانون شمول برنامه بازنشستگی به افراد خویش فرما در مناطق شهری به تصویب رسید. در برنامه جدید بازنشستگی ضمن استمرار وضعیت قبلی، یعنی پرداخت هزینه های مالیاتی اندک در عین استفاده از مزایای قابل توجه در دوره بازنشستگی، حداقل سن قانونی بهره گیر از مزایای مزبور به تدریج افزایش می یابد. اقدام بعدی دولت در اصلاح نظام صندوق بازنشستگی، افزایش امکان بهره برداری بهینه از منابع صندوق بازنشستگی براتی سودآور کردن فعالیت آن با کمک حاکم ساختن مدیریت تخصصی برای سرمایه گذاری منابع موجود و نیز افزایش شفافیت عملکرد صندوق، بود. اقدام دیگر در این راستا ایجاد ارتباط بین صندوق برنامه بازنشستگی ملی و صندوق بازنشستگی دولتی بود تا از این طریق، امکان انتقال کارکنان بخش دولتی و خصوصی همراه با در نظر گرفتن سوابق پرداخت مالیات بازنشستگی فراهم آمده و در عین حال، حجم منابع در اختیار برای سرمایه گذاریهای مورد نظر افزایش یابد.

در زمینه بیمه خدمات درمانی مشکل اساسی کمبود منابع مالی در دسترس به منظور مانور در خصوص ارتقای وضعیت سیستم خدمات درمانی بود، اما اولین اقدام در این رابطه، ایجاد سیستم فراگیر خدمات درمانی در اکتبر ۱۹۹۸ بود، به این ترتیب که شرکتهای بیمه خدمات درمانی منطقه ای، شرکت خدمات درمانی معلمان و استادان و شرکت خدمات درمانی کارکنان دولت در یکدیگر ادغام شده و مزایای اعطایی آنها یکسان شد. در مرحله بعدی نیز تمامی صندوقهای ذخیره بیمه های مورد اشاره در مسیر ادغام عملیاتی در بازار سرمایه قرار گرفتند.

در خصوص بیمه بیکاری که تا قبل از تغییرات جدید تنها افراد بیمار شده را تحت پوشش قرار می داد، در برنامه جدید، افزایش مهارتهای شغلی افراد تحت پوشش نیز به موارد شمول قانون بیمه بیکاری افزوده شد. این امر با هدف افزایش ضریب اطمینان اجتماعی و شغلی کشور بویژه در دوره های رکود اقتصادی و افزایش موج بیکاری به اجرا درآمده است.

در خصوص بیمه صدمات صنعتی، اقدام مهم در دست اجرای افزایش شمول این قانون به کارگاههای کوچک با ظرفیت کمتر از پنج کارگر است. این قانون از ابتدای سال ۲۰۰۱ وارد مرحله اجرایی خواهد شد.

حمایت از طبقه فقیر

در این بخش، تغییر سیاست دولت کره توجه به ضرورت امکان استقلال مالی خانواده ها و تغییر سیستم کمک به افراد و خانواده های ضعیف در راستای هدف فوق و بویژه از طریق افزایش سطح درآمد آنها بود. آنچه در سیستم جدید مورد توجه قرار گرفته است حفظ قدرت خرید برای درآمدهای طبقه فقیر جامعه است تا از این طریق تفاوت میان درآمد واقعی افراد با حداقل هزینه زندگی، تا حد امکان کاهش یابد. البته دولت ناگزیر است در صورت عدم توانایی واقعی خانوار برای ایجاد درآمد، پرداختهایی را به عنوان مستمری داشته باشد، اما هم اکنون تلاش شده است تا این وجوه به صورتی قابل سرمایه گذاری (In-house assistance) در اختیار خانواده های ضعیف قرار گرفته و از طریق افزایش مهارت های شغلی و اعطای امکانات آموزشی، امکان رسیدن آنها به سطح قابل قبول استانداردهای زندگی فراهم آید.

خدمات تامین اجتماعی برای افراد مسن و معلول

در اکثر کشورهایی که در مسیر تکامل توسعه قرار می گیرند، یکی از معضلات جدی تغییر بافت جمعیتی و افزایش نسبی درصد جمعیت پیر است. کره جنوبی یکی از کشورهایی است که سرعت به کشوری مسن تبدیل می شود. در سال ۲۰۰۰ میلادی جمعیت مسن بالای ۶۵ سال کره جنوبی بیش از ۳/۳ خواهد شد که این تعداد ۷/۱ درصد جمعیت این کشور خواهد بود و پیش بینی می شود این رقم در سال ۲۰۲۲ با رسیدن به رقم ۷/۵ میلیون نفر، ۱۴/۳ درصد از جمعیت را در بر بگیرد.

جدول شماره ۱. افزایش تعداد و درصد جمعیت بالای ۶۵ سال در کره جنوبی در طی سالهای آینده.

۲۰۳۰	۲۰۲۲	۲۰۰۰	۱۹۹۷	
۱۰۱۶۵	۷۵۲۷	۳۳۷۱	۲۰۹۸	جمعیت بالای ۶۵ سال (هزار نفر)
۱۹/۳	۱۴/۳	۷/۱	۶/۳	درصد به کل جمعیت

روند فوق دولت را مجبور می سازد تا سرعت در خصوص این بخش از جمعیت برنامه های لازم را به اجرا درآورد. سیاست اصلی دولت در این راستا نیز حفظ

استقلال این افراد و نیز مشارکت دادن فعال آنها در عرصه اجتماع است. به این منظور برنامه دولت در دو بخش استفاده از خدمات داوطلبانه و نیز حضور این افراد در مشاغل درآمدزا متمرکز شده و اعطای تسهیلات مالی و خدماتی ویژه تنها به افرادی که به هیچ وجه توانایی کسب درآمد ندارند، مختص شده است.

در خصوص معلولان جسمی و ذهنی هم فعال کردن بیشتر آنها در سطح اجتماعی از طریق تعیین مشاغل ممکن برای این گروه از جمعیت و سپس اجرای اقدامات آموزشی به منظور ایجاد امکان تصدی مشاغل مورد اشاره و در نهایت اعطای تسهیلات رفاهی به آنها، در برنامه های نظام تامین اجتماعی کره جنوبی قرار گرفته است. البته اعطای تسهیلات رفاهی به این گونه افراد و خانواده های آنان به گونه ای انجام می پذیرد که استقلال مالی و شخصیتی آنها لطمه نیند؛ به عنوان مثال، یکی از راههای اعطای کمک غیر مستقیم ایجاد سیستم معافیتهای مالیاتی برای این افراد است.

خانواده و اجتماع

سلامت جامعه زمانی تضمین خواهد شد که اقدامات لازم برای سلامتی بنیان خانواده صورت پذیرفته باشد. تضمین سلامت خانواده موضوعی بسیار گسترده و پیچیده است که تمامی ابعاد تامین اجتماعی یک کشور را تحت تاثیر خود قرار می دهد. مدل زندگی خانواده و آسیبهای اجتماعی در تعامل دائمی با یکدیگر قرار دارند. به عنوان مثال، نسبت خانوارهایی که زنان اداره کننده خانواده اند به کل خانوارهای فقیر بسیار بالاست، بنابراین توجه به این خانوارها با برنامه های فقرزدایی نسبت مستقیم و تنگاتنگی دارد. بنابراین ایجاد استقلال مالی بیشتر و نیز فراهم آوردن امکان حضور زنان در مشاغل پردرآمدتر، به گونه ای غیر مستقیم برنامه فقرزدایی را تکمیل می کند. بخش دیگری از خانواده که در صورت مشکل مالی آسیبهای جدی را متحمل می شوند، فرزندان هستند. توجه به این بخش از جامعه، بویژه در مسائل تغذیه، بهداشت، ثبات اقتصادی و محیط خانوادگی سالم، رتثیت و پایدار سازی روند توسعه بسیار نقش آفرین خواهد بود. سیاست اصلی نظام تامین اجتماعی کره در خصوص کودکان بر پایه جلوگیری از وارد آمدن صدمات اجتماعی به جای جبران آنها استوار خواهد شد.

سیستم خدمات درمانی

همان گونه که قبلاً نیز اشاره شد، با تغییر سیاست در سیستم جدید خدمات درمانی، بهداشت نقش محور درمان را به خود اختصاص داده است. جلوگیری از بیماری و خدمات بازپروری در کنار توسعه اقدامات بهداشتی به عنوان سه اصل اساسی در نظام خدمات درمانی مدنظر قرار گرفته اند. از جمله برنامه هایی که به تازگی در این رابطه به اجرا درآمده است ایجاد مراکز جلوگیری و کنترل بیماریهاست. در شکل دهی به نظام خدمات درمانی، الگوگیری از کشورهای توسعه یافته نقش مهمی را به خود اختصاص داده است. در این راستا، ابتدا نیازهای بهداشتی هر منطقه از کشور به دقت مورد ارزیابی قرار گرفت، سپس دو برنامه کوتاه مدت و بلند مدت برای تطبیق نیازهای دارویی و بهداشتی هر منطقه با عرضه کالاهای مزبور به مورد اجرا گذارده شد و در مرحله بعد، یک مرکز اطلاعات آمار بهداشتی و درمانی برای بررسی دائمی نتایج عملکرد سیستمهای بهداشتی و به طور کلی وضعیت بهداشت و درمان کشور ایجاد شد. این مجموعه با در نظر گرفتن یک ملاحظه جدید، یعنی رقابتی کردن صنعت دارو و درمان کشور به مورد اجرا گذارده شد.

رقابتی کردن صنعت بهداشت و درمان

ایجاد پایه ای برای رد و توسعه صنایع بهداشت و درمان کشور و ارتقای آن تا سطح یک صنعت با ارزش افزوده بالای صادراتی، به عنوان یکی از سیاستهای اساسی دولت کره جنوبی طی سالهای اخیر به مورد اجرا گذارده شده است. در این زمینه ایجاد یک بازار فنی و تخصصی برای صنعت به منظور متمرکز ساختن عرضه و تقاضا و شفاف کردن این دو عامل در صنعت داروی کره جنوبی به عنوان اولین اقدام مورد توجه قرار گرفت. به این منظور ایجاد سیستم مدیریت اطلاعات در صنعت بهداشت و درمان، تقویت R&D در این صنعت و توجه به بهینه سازی سیستمهای تولید و توزیع در این صنعت در اولویت قرار گرفتند. به عنوان اولین گام تا سال ۲۰۰۶ مرکز فنی صنعت بهداشت و درمان یا مراقبتهای بهداشتی تأسیس خواهد شد. در این مرکز، دانشگاهها، نهادهای مراقبتهای بهداشتی و سازمانهای تحقیقاتی مربوطه مستقر خواهند شد. همچنین، این مرکز با نهادهای مشابه بین المللی و واحدهای خدمات رسانی بهداشتی و درمانی ارتباطی تنگاتنگ خواهد داشت. اما از آنجا که صنعت داروسازی برای حضور در بازارهای جهانی و حتی داخلی نیازمند ارتقای همه روزه سطح

تکنولوژی خود است، دومین اقدام دولت ایجاد صندوق اختصاصی حمایت و پشتیبانی از تحقیقات است. سومین حرکت برای تنظیم بازار دارو و رقابتی تر کردن آن تطبیق قانون "چگونگی تنظیم بازار خرده فروشی" با شرایط ویژه این صنعت است.

تامین غذا و دارو

یکی دیگر از اقداماتی که در راستای کاراتر کردن نظام تامین اجتماعی ضرورت دارد چگونگی تامین غذا و داروست که در این راستا، مسائلی همچون توجه جدی به استانداردهای مورد نیاز برای تولید غذا و دارو، توجه کامل به کیفیت غذاها و داروهای در حال عرضه در جامعه، دقت در چگونگی کاهش هزینه های تولید و تاثیر آن بر کیفیت محصولات (بویژه محصولات) که برای اولین بار برای گرفتن بازار وارد عرصه رقابت می شوند) و توجه به استانداردهای تولید در مقاطع مختلف و تکرار مرتب چکهای مورد نیاز در این خصوص، از اهمیت برخوردارند.

عدالت اقتصادی و رفاه اجتماعی

اصول جدید سیاست اقتصادی

از آغاز دهه ۱۹۶۰ کره جنوبی رشد سریع اقتصادی خود را با استراتژی اولیه افزایش کارایی آغاز کرده است. سیاست صنعتی کردن جدی کشور در نتیجه سیاستهای ویژه دولت و یا به عبارت بهتر، در نتیجه رشد های غیر قابل پیش بینی اقتصادی به مدت سه دهه، مشخصه اصلی اقتصاد کره بوده، سیاستی که تا همین اواخر، با اصلاحات جدی به منظور تامین رفاه اجتماعی همراه نشده است.

طبیعتاً رشد و پیشرفت اقتصادی موجبات ارتقای سطح استانداردهای زندگی مردم کره را فراهم آورد، ضمن اینکه تحولات مهمی در عرصه توسعه اجتماعی نیز به وقوع پیوست، اما فاصله و شکاف عمیق بین توسعه اقتصادی و توسعه اجتماعی پرنشده و به علت استراتژیهای خاص و یک سویه دولت کره برای توسعه هر چه سریعتر اقتصادی و صنعتی، همواره افزایش داشته است.

پس از به قدرت رسیدن کیم یانگ سام در سال ۱۹۹۳ به تدریج علائمی از بروز مشکلات داخلی و خارجی برای اقتصاد کره نمایان شده و به تدریج لزوم بازنگری در ساختارها و سیاستهای اقتصادی آشکار شد و اقدامات اصلاحی برای تثبیت شرایط و بازگرداندن ثبات و توازن به شرایط اقتصادی و اجتماعی کره در دستور کار قرار گرفت.

این اصلاحات در دوره رئیس جمهوری بعدی، یعنی کیر دای جونگ به شکلی جدیدتر دنبال شد. در واقع با آغاز دوره ریاست جمهوری کیم انگ سام به این سو مفاهیمی همچون عدالت اقتصادی و رفاه اجتماعی مطرح شدند که بررسی چگونگی وضعیت این امور هدف اساسی بررسی حاضر است. پاسخ به سئوالاتی نظیر اینکه تا چه حد سیاستهای اعلام شده اصلاحی مورد توجه قرار گرفته و جدی بوده اند؟ آثار سیاسی و اقتصادی دنبال کردن سیاستهای اصلاحی مزبور چه بوده است؟ و بالاخره اینکه سیاستهای اصلاحی چه تاثیر واقعی ای بر زندگی مردم طبقه متوسط کره داشته است؟ در این مقاله پیگیری می شود.

چارچوب مفهومی سیاست اقتصادی: رشد اقتصادی در برابر رفاه اجتماعی

ارائه چارچوبی مفهومی از سیاست اقتصادی یکی از مهمترین پیش فرضهای هر نوع مطالعه در این خصوص است. کلمه سیاست در عبارت سیاست اقتصادی، مجموعه اقداماتی است که برای تحقق مجموعه اهداف اقتصادی و در عین حال اجتماعی سیستم طراحی شده است.

بررسی چگونگی ارتباط سیاست اقتصادی با اهداف اقتصادی نظیر رشد اقتصادی، ثبات اقتصادی و توزیع درآمدها و ارتباط مجموعه آنها با اهداف اجتماعی نظیر آزادی، عدالت، امنیت و بهداشت کمک موثری برای درک رابطه تامین اهداف اجتماعی به منظور ایجاد رفاه اقتصادی است. تردیدی نیست که دستیابی به اهداف اجتماعی فوق الاشاره برای تمامی جوامع بسیار مهمتر از اهداف اقتصادی است، چرا که ده نوع هدف اقتصادی تنها در صورت تامین رفاه اقتصادی که در صورت تامین اهداف اجتماعی به وجود خواهد آمد، معنی دار خواهد بود.

به عبارت بهتر، امروز سیاست اقتصادی علاوه بر آنکه مفاهیم قدیمی خود در خصوص پوشش اهداف اقتصادی را در بر می گیرد، حوزه جدیدی نیز تحت عنوان سیاست اجتماعی را در خود جای داده است. در گذشته تاریخی متفکران مشهور علم اقتصاد همواره تمایل داشتند که به هنگام بحث در خصوص اهداف سیاست اقتصادی آنها را در دو گروه جداگانه تقسیم بندی کنند: اهداف اقتصادی؛ اهداف غیر اقتصادی. در حوزه اهداف اقتصادی، همواره سه عنصر رد، ثبات و توزیع درآمد مطرح می گردید و در بخش اهداف غیر اقتصادی، ارزشهای اجتماعی نظیر رفاه اجتماعی، توسعه فرهنگی، آزادی و صلح با اندکی تفاوت در نگارش مورد توجه قرار می گرفت.

کاملاً مشخص است که اهداف دو گانه ای حتی در توسعه اقتصادی صرف دنبال می شوند که عبارتند از ایجاد کارآمدی و برقراری عدالت. این امر خود جوامع مختلف در حال توسعه را به این حقیقت نزدیک می کند که وظیفه دولتها تنها یافتن راههایی برای رشد سریعتر اقتصادی نیست، بلکه توزیع عادلانه منافع حاصل از این رشد در بین طبقات مختلف شهروندان نیز دیگر وظیفه اساسی دولت است و امروز، بسیاری از اقتصاددانان بر این باورند که اساساً رشد و عدالت اجتماعی لازم و ملزوم یکدیگرند، یعنی بدون وجود یکی، دیگری به صورت مستمر دوام نخواهد یافت. البته برخی از آنان پا را از این نیز فراتر گذاشته و معتقدند رشد اقتصادی باید به توزیع عادلانه تر ثروت بینجامد و حتی اینکه، اگر رشد به توزیع عادلانه تر ثروت نینجامد بهتر است که از ابتدا علمی نشود (در این نظریه عدالت اجتماعی مقدم بر رشد است) اما گروهی دیگر استدلال می کنند، در صورتی که رشدی انجام نشود چیزی برای توزیع و تقسیم عادلانه وجود ندارد، ضمن اینکه یک سیاست متوازن می تواند حتی اگر رابطه مستقیم و یک به یکی بین عدالت و کارآمدی سیستم وجود نداشته باشد، به گونه ای موثر امکان تأمین همزمان رفاه اجتماعی و توسعه اقتصادی را فراهم آورد.

آنچه امروز بیشتر در خصوص نقش دولت در توسعه اقتصادی کره جنوبی مورد توجه است، چشم انداز کوتاه مدت آن است، همان گونه که پروفیسور تو دارو در تعریف توسعه اشاره دارد، توسعه بایستی بتواند برآیند مثبتی از تلاش تک تک افراد یک جامعه برای دستیابی به شرایط مناسب تر مادی و معنوی زندگی باشد، در نتیجه توجه کامل به عوامل انسانی و اجتماعی توسعه در بررسی نقش دولت در تنظیم سیاستهای اقتصادی و بویژه توجه جدی به نقش آموزش، بهداشت و دیگر وجه های متفاوت زندگی انسانی - اجتماعی شهروندان، بسیار اهمیت دارد.

البته نمی توان فراموش کرد که همواره اقتصاددانان بر کار آمدی و بهره وری تأکید داشته اند و متخصصان امور اجتماعی بر عدالت اجتماعی، اما نکته اساسی در این خصوص برقراری ارتباطی پویا بین این دو مفهوم و واقعیت است. در تعاریف موجود، توسعه اجتماعی عموماً به معنی پیشرفت و بهبود کیفیت زندگی مردم است. در توضیح بیشتر این مقوله می توان گفت که توسعه اجتماعی از یک سو، به معنی زندگی طولانی تر، سالم تر، آموزش موثرتر و برخورداری از امکاناتی است که به توان آنها را استانداردهای لازم یک زندگی معمولی دانست (نظیر، مسکن، اتومبیل و ...) و از سوی دیگر زندگی در یک سیستم حکومتی است که تأمین کننده آزادیها و حقوق

بشر بوده و خود اتکایی شهروندان را افزایش دهد. با چنین تعریفی است که گفته می‌شود، توسعه اجتماعی بخش غیر قابل انفکاک از توسعه اقتصادی و کامل کننده آن است. سرمایه‌گذاری بیشتر در آموزش، افزایش مهارت‌های فنی جامعه و تامین سلامت و بهداشت بدون تردید قدرت تولیدی تک تک افراد جامعه را افزایش داده و نهایتاً به شتاب گرفتن بیشتر رشد اقتصادی می‌انجامد. همچنین زمانی که جامعه از قوام لازم سیاسی - اجتماعی برخوردار نباشد و توسعه انسانی در آن مورد توجه جدی قرار نگرفته باشد، نمی‌تواند استراتژی کاملی برای توسعه اقتصادی ارائه دهد.

همچنین هدف غیر قابل اجتناب و ضروری هر نوع برنامه توسعه، در کنار فراهم کردن شرایط مناسب زندگی، رها ساختن جامعه و تمامی اعضای آن از تمامی مشکلات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و بویژه فقر در تمامی ابعاد آن است. برنامه‌های تعدیل اقتصادی که در اقصی نقاط جهان طی چند دهه گذشته به اجرا در آمده‌اند عموماً ناگزیر به نادیده گرفتن طبقه ضعیف و آسیب پذیر جامعه از جمله زنان و کودکان شده‌اند. این واقعیت نیز لزوم توجه جدیدتر به برقراری رابطه ای پویا بین توسعه اجتماعی و توسعه اقتصادی را به نمایش می‌گذارد.

محرومیت رشد در سیاست اقتصادی و آثار جانبی آن

بررسی تاریخی روند توسعه در کره جنوبی طی سالهای ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۸ و آثار مثبت و منفی آن بر تحولات اجتماعی و نیز سطح استانداردهای زندگی مردم به هنگام بررسی سیاستهای اقتصادی و ارائه پیشنهاداتی مدون در این خصوص ضروری است. بدون شک کره جنوبی در طی سی و پنج سال گذشته پیشرفت اقتصادی شایان توجهی داشته است. غالب اقتصاددانان نیز بر این نکته اتفاق نظر دارند که طی مدت مورد اشاره، اقتصاد کره با دو مشخصه رشد سریع و توزیع نسبتاً عادلانه درآمدها همراهی می‌شده است و استاندارد زندگی مردم کره نیز به صورتی طبیعی به نسبت رشد اقتصادی با سرعتی قابل توجه بالا رفته است. همچنین پیشرفت قابل ملاحظه ای در خصوص توسعه اجتماعی کشور طی این مدت به وجود آمده است. بویژه در برخی شاخص‌های اساسی زندگی اجتماعی نظیر امید به زندگی، نرخ مرگ و میر نوزادان و نرخ ورود به تحصیلات متوسطه می‌توان گامهای موثری را که برای تحقق توسعه اجتماعی برداشته شده‌اند، ملاحظه کرد.

اما واقعیت دیگر این است که دولتهای مختلف در کره به صورت مستمر استراتژی رشد محوری را در توسعه دنبال کرده و روز به روز به صورت نسبی میزان توجه آنها به سایر جنبه های توسعه کاهش یافت. سیاست اقتصادی رشد محور کره جنوبی با تمام حسن ها و معایبش یک سری آثار جانبی نیز از خود بر جای گذارده است که محور اصلی انتقادهای، حول این آثار می چرخد. کره جنوبی در این مدت به سبب استراتژی اساسی انتخابی خود، اموری نظیر تقویت چند چپول محدود به هر قیمت، بدتر شدن وضعیت توزیع درآمد و ثروت، نهادینه شدن فساد مالی و رانت خواری سیاسی، روابط نامناسب و بی ثبات کارگری و کنترل کامل دولت بر نظام بانکی را به صورتی غیر مستقیم ترویج کرد.

دیگر پیامد توجه صرف به رشد اقتصادی بر هم خوردن شرایط زیست محیطی کره جنوبی بود. همچنین در این مدت به شکاف بین طبقه شهرنشین و روستانشین دامن زده شد. در حالی که مناطق شهری کره به شدت با مشکلات مسکن، حمل و نقل و البته آلودگی دست به گریبان بودند، مناطق روستائی کره از فقدان امکانات عمومی نظیر آموزش، بهداشت و خدمات پزشکی رنج می بردند. قدرت به طور کلی در کره جنوبی، هم از بعد سیاسی و هم از بعد اقتصادی متمرکز است و تا تمرکز زدایی از قدرت، راهی بسیار طولانی باقی مانده است.

زندگی در کره به طور کلی متحول شده است و سلامتی و امنیت جامعه به عنوان یکی از بزرگترین هزینه های رشد سریع اقتصادی به مخاطره افتاده است. بسیاری از پدیده ها همراه با رشد سریع و بی رویه شهر نشینی به جامعه کره تحمیل شده است. ترافیک سنگین و حوادث رانندگی هم اکنون مشکلی جدی برای کره جنوبی شده است. شاخص کارگران آسیب دیده یا بیمار شده ناشی از کار در مقایسه با سال ۱۹۸۰ رشد چشمگیری داشته و از ۱۰۰ به ۲۰۹ رسیده است. بیشترین آسیبهای و بیماریهای ناشی از کار به صنایع مرتبط با فرآورده های شیمیایی مربوط می شود. نرخ جرم و جنایت بر خلاف تاریخ این کشور سرعت رو به افزایش است. نسل جوان عمدتاً نارضایتیهای عمومی خود را از طریق انجام انواع جرمها و بویژه جرائم جنسی به نمایش می گذارد.

اگر چه به سبب عدم وجود آمارهای دقیق قابل اتکا بررسی و تجزیه و تحلیل میزان رفاه اجتماعی در کره بسیار مشکل است متمرکز است، اما نگاهی به شاخصهای اجتماعی می تواند روندهای مشخصی را در این خصوص روشن سازد. در این

خصوص کره به خوبی قابل مقایسه با کشورهای در حال توسعه بوده و نسبت به آنها در شرایط نسبتاً مناسب تری قرار دارد. اما میزان هزینه های دولت برای تامین رفاه اجتماعی بسیار ناچیز است. بر اساس آخرین آمارهای UNDP از لحاظ شاخصهای توسعه انسانی کره جنوبی در بین ۱۷۵ کشور در رده ۳۲ قرار دارد. این شاخص با احتساب سه عامل استخراج می شود: امید به زندگی، وضعیت آموزش و درآمد سرانه واقعی (بر اساس برابری قدرت خرید).

وقتی کره جنوبی با کشورهای عضو OECD مقایسه شود به خوبی می توان دریافت که این کشور از لحاظ هزینه های انجام شده در بخشهای خدمات دولتی و امنیت اجتماعی در پائین ترین سطحها قرار دارد و تنها استثناء در این مورد بخش آموزش است. ضمن اینکه در بخش میزان هزینه های انجام شده جهت فراگیر ساختن امنیت اجتماعی، کره جنوبی با فاصله ای بسیار زیاد عقب تر از کشورهای عضو سازمان مزبور قرار دارد.

با چنین ایده ای است که گفته می شود برنامه توسعه اجتماعی در کره جنوبی اساساً اولویت نداشته و دولتها با توجه بسیار زیاد به استراتژی رشد محور و نیز البته به سبب سنتهای فرهنگی و برخی دیگر از عوامل کم اهمیت تر، توجه اندکی به توسعه اجتماعی داشته اند. فقدان امنیت اجتماعی در کره باعث شده است که مردم بیش از این که به زندگی حال خود فکر کنند، همواره به دنبال ذخیره سازی برای دوران پیری خود باشند. همچنین دو ویژگی عمده اشتغال در کره جنوبی، یعنی اشتغال مادام العمر و نیز ارشدیت نسبی باعث شده که سطح بهره مندی از مزایای خدمات تامین اجتماعی کاهش یابد.

روند های فوق اشاره به تدریج از دره کیم یانگ شام بدین سو با طرح مفاهیمی همچون بین المللی شدن و دموکراتیزه شدن با تغییراتی مواجه شد، چرا که پس از این دوره و بویژه با شروع بحران اقتصادی - مالی، نیازهای نوین و چالشهای جدیدی در جامعه کره مطرح شد و این امر نهایتاً اولویتهای جدیدی را در سیاستهای اقتصادی کره جنوبی تعریف کرد. مشکلاتی که در دوره های گذشته به سبب اتخاذ استراتژی یکسویه رشد محور توسط دولتهای مختلف ایجاد شده بود، با روی کار آمدن کیم یانگ سام به تدریج خود را نشان می داد. تا جایی که دولت کیم یانگ سام مجبور شد با تجدید نظر در برنامه جدید پنج ساله توسعه که برای سالهای ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۶ طراحی شده بود، برنامه جدید پنج ساله توسعه برای سالهای ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۷ را پیشنهاد کند.

همان زمان پیشنهاد انجام پاره ای از اصلاحات در بخشهای مالی و سازمان اداری مطرح شد.

در ادامه و در سالهای ۱۹۹۵ و ۱۹۹۶ مفاهیم جدیدی نظیر جهانی شدن وارد فرهنگ سیاسی کره جنوبی شد و کیم یانگ سام در نیمه دوم ریاست جمهوری خود توجه به توسعه اجتماعی را در برنامه های خود قرار داد. از همان زمان و در واقع قبل از وقوع بحران ۱۹۹۷ این نکته مشخص شده و در محافل مختلف اعلام گردید که کره جنوبی در شرایط نوین جهانی دیگر نمی تواند رفاه اجتماعی، امنیت اجتماعی و به طور کلی توسعه اجتماعی را به عنوان اولویت دسته چندم خود مطرح سازد.

در واقع، شاید اگر بحران مالی شدید سال ۱۹۹۷ به وقوع نمی پیوست دولت کیم یانگ سام برای اتمام برنامه های خود فرصت کافی به دست می آورد، آن دولت بعدها به دولت اصلاحات و دولتی که بسیاری از اصلاحات مورد نیاز کره را آغاز نموده و مقدمات لازم برای انجام آنها را فراهم آورده است، مشهور می شد. در دوره کیم یانگ سام برنامه اصلاحات در کره جنوبی در بستری بسیار شکننده ارائه گردید. این شکنندگی بیش از هر چیز ناشی از رانت جویان دولتی و فساد اداری بود. این دو عامل اساساً امکان موفقیت انجام اصلاحات بویژه امکان چرخش لازم برای تغییر استراتژی رشد محور را فراهم نمی آورد.

معرفی سیستم حمایت از حداقل استانداردهای زندگی کره جنوبی و آثار آن بر اقتصاد کره

سیستم حمایت از حداقل استانداردهای زندگی در کره جنوبی یکسال پس از قانون حمایت از حداقل شرایط زندگی مردم آن کشور، در سپتامبر سال ۱۹۹۹ و در پی بحران مالی سال ۱۹۹۷ آسیا به اجرا گذارده شده است. این سیستم جدید تامین اجتماعی جایگزین سیستم استاندارد زندگی مصوب سال ۱۹۶۱ کره جنوبی شده است. ضرورت ایجاد نظام جدید تامین حداقل معاش شهروندان کره ای اساساً از عدم کارایی نظام قدیمی تامین اجتماعی ناقص کره و فشارهای ناشی از بحران ارزی - مالی سال ۱۹۹۷ این کشور نشأت گرفته است. ضمن اینکه نهادهای چند جانبه بین المللی نظیر بانک جهانی به دولت کره جنوبی فشار وارد می سازد که یک نظام حمایت نقدی و درآمدی را برای افراد فقیر جامعه انتخاب کند و سرانجام نهادهای غیر دولتی و مدنی طرفدار یکپارچگی و دموکراسی در کره، از یک نظام تامین اجتماعی تضمین حداقل

سطح زندگی افراد جامعه به جد دفاع می کنند.

محتوای نظام تأمین حداقل معاش

بر اساس قانون جدید دریافت کنندگان کمکها و سوبسیدهای نقدی برای زندگی در کره جنوبی باید ۳ شرط مهم زیر را دارا باشند:

درآمد و دارایی آنها کمتر از سطح قانونی تعیین شده باشد، ضمن اینکه این افراد کسانی باشند که برای حمایت و ادامه زندگی در سطح حداقل سرپرست خاصی نداشته باشند (اعم از فرزند، برادر، خواهر و خویشاوندان). جدول ذیل سطح درآمد و دارایی را بر حسب فرد و خانوار تعریف کرده است.

جدول شماره ۲. تعداد اعضای خانوار و سطح درآمد و دارایی

تعداد اعضای خانوار	درآمد (۱۰۰۰۰۰ ون در ماه)	دارایی (۱۰۰۰۰۰ ون در ماه)
تک نفره	۳۲	۲۹۰۰
دو نفره	۵۴	۲۹۰۰
سه نفره	۷۴	۳۲۰۰
چهار نفره	۹۳	۳۲۰۰
پنج نفره	۱۰۶	۳۶۰۰
شش نفره	۱۲۰	۳۶۰۰

* در آمد به ازای هر فرد اضافی ۱۲۰ هزار ون افزایش می یابد.

بر اساس برآوردهای موجود در کره جنوبی در اواخر سال ۲۰۰۰، ۶۴۰ هزار خانوار و یا ۱۴۰۳ هزار نفر نیازمند کمکهای پیش بینی شده در نظام تامین معاش جدیدند. بنابراین با در نظر گرفتن آمارهای قبلی و افرادی که در سیستم گذشته تحت پوشش قوانین تامین حداقل معاش قرار می گرفتند، این تعداد ۱۱۶/۷ هزار نفر کاهش یافته است.

مجموعه کمکهایی که در چارچوب هزینه های زندگی به این گونه خانواده های کم بضاعت داده می شود برای هر خانواده چهار نفره ۹۳۰ هزار ون است که البته این

رقم شامل کمکهای اعطایی از طریق پوششهای درمانی، هزینه مسکن و هزینه تحصیل فرزندان هم می شود، لذا رقم نقد و خالصی که برای خانواده های کم بضاعت پرداخت می شود، حداکثر ۶۹۷ هزار و ن خواهد بود.

همچنین افرادی که اساساً توان انجام کار را داشته باشند، تنها تحت شرایط ویژه ای از کمک های دولت برخوردار می شوند، که عمده ترین آن مشارکت در برنامه های خود اتکایی دولت است. این افراد عموماً شامل طبقه ای از جمعیت می شوند که سنی بالاتر از ۱۸ و پایین تر از ۶۰ سال داشته باشند و بر اساس تخمینهای موجود، تعداد آنها در سراسر کره حدود ۷۰ هزار نفر است. این گروه از فرصتهای مختلفی برای خود اتکا شدن از لحاظ درآمدی برخوردار می شوند. به عنوان مثال، آنهایی که دارای مهارتهای خاص شغلی باشند از سرویسهای رایگان کاریابی بهره مند می شوند و سایرین باید در برنامه های آموزشی حرفه ای به منظور آماده شدن برای ورود به بازار کار شرکت کنند و همچنین معلولانی که توانائی اشتغال عادی را ندارند از مزایای ویژه دولت برای یافتن فرصتهای شغلی مناسب حال خود برخوردار می شوند تا از این طریق امکان خود اتکا شدن مالی آنها فراهم آید. بکارگیری معلولان عموماً از طریق نهادهای دولتی و یا سازمانهای حمایتی انجام می پذیرد.

آثار اجرای طرح جدید بر اقتصاد داخلی

اگر چه اقتصاد کره پس از بحران اقتصادی سال ۱۹۹۷ بهبود یافته و درآمدها بیشتر شده است، اما بررسیها نشان می دهد که اختلاف در توزیع درآمدها نسبت به گذشته افزایش یافته است. ضریب چینی در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۰ میلادی نسبت به مدت مشابه در سال ۱۹۹۷ از ۰/۲۸۳ به ۰/۳۱۷ افزایش یافته است. این ارقام یک معنی واضح و روشن دارد و آن اینکه طبقه های با درآمد کم و یا متوسط به سبب انجام اصلاحات در ساختار بازار کار و مشکلات ناشی از آن و نیز بی ثباتیهای اقتصادی با شرایط سختی مواجه شده اند در حالی که طبقه پر درآمد جامعه به سبب در اختیار داشتن منابع مالی، درآمدی بیشتر را به دست آورده اند.

بنابراین اولین اثر اجرای قانون حمایت از حداقل استانداردهای زندگی، پوشش بخشی از این شکاف موجود و به گونه ای نسبی یکدست تر کردن جامعه است. بعلاوه، برخورداری از حق حداقل استاندارد زندگی که تاکنون تنها برای افراد مسن و یا کودکان بی سرپرست محترم شمرده می شد به عنوان یکی از اصول اساسی حقوق

بشر در جامعه کره به رسمیت شناخته شده است و همه پذیرفته اند که باید زندگی حداقلی را نه فقط برای گروههای سنی خاص بلکه برای تمامی اقشار جامعه فراهم آورد، حتی با فرض این نکته که آنها توانایی انجام کار را نیز داشته باشند.

دیگر اثر اجرایی شدن فنون جدید حمایت از حداقل استانداردهای زندگی سنگین تر شدن وطن هظرنه های رفاهی و تامین اجتماعی در بودجه دولتی بوده است. به گونه ای که در سال ۲۰۰۰ این سهم جهش چشمگیری داشته و از ۴ درصد در سال ۱۹۹۸ به ۷/۱ درصد در سال ۲۰۰۰ افزایش یافته است. همچنین پیش بینی های اولیه حاکی از این نکته است که این سهم در سال ۲۰۰۱ باز هم به رشد خود ادامه داده و به ۸/۶ درصد خواهد رسید. بعلاوه بودجه دولتی به ۲ درصد رسیده است. این سهم در بودجه سال ۲۰۰۱ به ۲/۹ درصد خواهد رسید.

یکی از بزرگترین آثار منفی قانون جدید کاهش تمایز افراد به کاربایی است. بر اساس قانون جدید میزان مجموع دریافتی افراد تحت پوشش این قانون از حداقل دستمزد کارگری تعیین شده توسط قانون کار بیشتر است که این پدیده می تواند افراد را از تلاش جهت یافتن کار باز دارد. به عنوان مثال، یک خانواده چهار نفره با دو نفر کارگر حداقل دستمزدشان می تواند ۸۴۲ هزار ون باشد در حالی که دریافتی خانواده ای مشابه با در نظر گرفتن معیارهای قانون جدید ۹۳۰ هزار ون است.

دیگر اثر منفی پرداخت کمک به افراد و تحت پوشش حمایتی قراردادن آنها نگاه جامعه و اطرافیان به این گونه افراد است. بر خلاف خود آنها که ممکن است از دریافت این کمکها رضایت داشته باشند، عموماً اطرافیان آنها و بویژه فرزندان آنها از این امر تحت عذاب و شرمندگی اجتماعی قرار می گیرند. همچنین به دلیل بالاتر بودن سطح کمکهای پرداختی از حداقل دستمزد می تواند در پاره ای از موارد به افزایش تقلبها و سندسازی های ناصحیح بینجامد. تمامی این مضرات یک نتیجه را به دنبال خواهد داشت و آن اینکه نهایتاً سطح حداقل دستمزد بایستی افزایش یابد. این اقدام خود می تواند صناعی را که متکی بر نیروی کار کم مهارت و ارزان هستند، تحت تاثیر منفی قرار دهد. بسیاری از فعالیتهای اقتصادی نظیر صنایع ساختمانی، ساخت و ساز، رستوران داری و حمل کنندگان بار و اثاثیه به شدت از افزایش دستمزدها متضرر خواهند شد.

نظام تأمین اجتماعی ایران و درسهایی از کره جنوبی

۱. نظام تأمین اجتماعی در صورت نگرش ملی و فراگیر کارایی لازم را خواهد یافت. توجه به نظام تأمین اجتماعی به عنوان یک اصل اساسی توسعه (در تمام ابعاد آن)، راهگشای حل مشکلات آن خواهد بود.
۲. در صورت نگاه جامع و فراگیر به نظام تأمین اجتماعی این بخش در کنار هزینه‌هایی که به اقتصاد ملی تحمیل می‌کند در آمدزا نیز خواهد شد. نظام تأمین اجتماعی در صورتی می‌تواند در اولویت برنامه‌های توسعه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی قرار بگیرد که از طریق ایجاد درآمد، هزینه کمتری را به اقتصاد ملی تحمیل کند.
۳. سیستم تأمین اجتماعی در صورتی به توسعه همه‌جانبه ملی کمک می‌کند که در بخش توسعه انسانی و تأمین رفاه اجتماعی، نیازهای مادی و معنوی انسانی را با یکدیگر در نظر بگیرد. ایجاد زمینه‌های استقلال اقتصادی و پرهیز از اعطای کمک‌های مستقیم در رشد معنوی و نهایتاً توسعه اجتماعی نقش موثری دارد.
۴. برای طراحی یک سیستم تأمین اجتماعی فراگیر دستگاه‌های متعدد باید به ایفای نقش پردازند: سازمان تأمین اجتماعی، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، فرهنگ و آموزش عالی، آموزش و پرورش، مسکن و شهرسازی، کار و امور اجتماعی، امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی و صنایع، سازمانهای برنامه و بودجه، امور اداری و استخدامی، تربیت بدنی و بیمه و شهرداریها. هر گونه برنامه ریزی جامع برای ایجاد نظام تأمین اجتماعی باید به صورت ستادی و با حضور نمایندگان دستگاههای فوق، تحت مدیریت واحد سازمان تأمین اجتماعی صورت پذیرد.
۵. متمرکز ساختن نظامهای بیمه‌ای و یکی‌سازی منابع در اختیار آنها، به ایجاد یک قدرت مالی - پولی که توان انجام سرمایه‌گذاریهای پرسودتر را داشته باشد، منجر خواهد شد.
۶. نظام بیمه خدمات درمانی در صورت تمرکز مدیریت و یکسان‌سازی قوانین، امکان خدمات رسانی بیشتر در عین تحمل هزینه‌های کمتر را فراهم می‌آورد.
۷. در کشوری جوان همچون جمهوری اسلامی ایران محرومین برنامه سازماندهی مناسب نظام تأمین اجتماعی باید بر مساله اشتغال استوار شود تا حمایت سایر بخشها را نیز جلب کند.

۸. یکی از نیازهای اساسی نظام تامین اجتماعی کشور، برخورداری از قانونی فراگیر است که همه بخشهای تامین و رفاه اجتماعی اعم از درمان، دارو، بازنشستگی، اشتغال (قانون کار) و ... را در بر بگیرد.

۹. یکی دیگر از نیازهای اساسی نظام تامین اجتماعی کشور، اهتمام به ایجاد پایگاههای اطلاعاتی برای ایجاد امکان بررسی آخرین وضعیت کشور از بعد تامین اجتماعی و نیز بررسی مقطعی آثار و نتایج اجرای برنامه های مختلف در خصوص نظام تامین اجتماعی ایران است.

جمع بندی، نتیجه گیری و پیشنهادها

تاکید بسیار زیاد بر توزیع مجدد درآمدها و نیز حمایت از فقرا آن گونه که در سیستم جدید مورد نظر قرار گرفته است می تواند صدماتی را به اقتصاد ملی وارد سازد. این حرکت راهی است که قبلاً یکبار توسط کشورهای پیشرفته امتحان شده و نتیجه نهائی آن تلاش آن کشورها برای کاهش میزان ارائه سوبسیدهای رفاهی و ایجاد حلقه اتصال مستقیمی بین کار و رفاه بوده است. به عبارت بهتر تمامی کشورهای صنعتی قبلاً ارائه سوبسیدهای رفاهی را تجربه کرده و هم اکنون به این نتیجه رسیده اند که باید بودجه های رفاهی و سوبسیدهای رفاهی را به گونه ای به اقتصاد کشور تزریق کنند که حتی الامکان این بودجه از طریق کار و دستمزد کار به اقتصاد ملی متصل شود. هم اکنون بخش اعظم این بودجه ها و سوبسیدها صرف ایجاد اشتغال و فرصتهای شغلی جدید می شود، ضمن اینکه اقتصاددانان این کشورها تا حدودی افزایش شکاف درآمدی بین طبقات مختلف اجتماعی را پذیرفته اند.

به همین دلیل است که گفته می شود وظایف دولت تنها با تصویب و اجرای یک قانون به پایان نمی رسد، بلکه انجام بسیاری اقدامات تکمیلی برای مفید تر کردن و کاهش مضرات این گونه اقدامات حمایتی ضروری است. اقداماتی نظیر:

۱. تعیین زمان حداکثر برای بهره مندان از حمایتهای مشروط دولتی به منظور تامین حداقل استانداردهای زندگی برای استفاده از این تسهیلات، دولت باید تلاش کند تا احساس عدم تمایل به انجام کار در این افراد تقویت نشود. ضمن اینکه باید آموزشهای حرفه ای تا حد امکان متنوع شوند تا نیازهای مختلف بازار کار تسلط آنها قابل تامین باشد.

۲. در قانون جدید، اصلی تحت عنوان سیستم پرداخت اعتباری متناسب با درآمدهای افراد مشمول این قانون پیش بینی شده که اجرای آن تا سال ۲۰۰۲ به تعویق افتاده است. بر اساس این ماده، هر فرد مشمولی که کمتر از سقف ۹۳۰ هزار ون (به عنوان خط حداقل استانداردار زندگی برای یک خانواده چهار نفره) درآمد داشته باشد، علاوه بر دریافت مبلغ ما به التفاوت تا سقف مورد اشاره، ۱۰ درصد درآمد موجود خود را نیز دریافت می کند، به عنوان مثال، اگر کسی دارای ۳۰۰ هزار ون درآمد ماهیانه برای یک خانوار چهار نفره باشد، بر اساس این اصل ۶۳۰ هزار ون دریافت نمی کند، بلکه ۳۰ هزار ون اضافه تر، یعنی ۶۶۰ هزار ون دریافت خواهد کرد. معطل کردن و به تعویق انداختن این اصل تشویق افراد به کسب درآمدهای اضافه تر را ضعیف می نماید.

۳. دولت چاره ای ندارد جز اینکه که همزمان با اجرای قانون جدید برای جلوگیری از سوء استفاده های احتمالی، سیستمهای گرد آوری اطلاعات خود را تقویت کرده و امکان مدیریت دقیق تر در این خصوص را فراهم آورد. تحقق این هدف مستلزم افزایش تعداد پرسنل استخدامی در بخشهای مزبور از ۴۸۰۰ نفر فعلی است.

در پروسه صنعتی شدن سریع، استانداردهای مادی زندگی مردم کره به طور گسترده بهبود یافت، اما هیچ گاه سرعت توسعه اقتصادی با توسعه اجتماعی هماهنگ نشد و این پدیده بویژه در ایجاد بستر لازم برای امنیت اجتماعی بسیار چشمگیر و قابل مشاهده بود. این در حالی بود که استمرار افزایش درآمد عمومی انتظارات مردم برای زندگی با کیفیت بالاتر را تقویت کرده و افزایش داد، به همین دلیل، به تدریج نیاز به اجرای برنامه های تکمیلی برای بهبود وضعیت توسعه اجتماعی احساس شد.

به همین سبب از زمان روی کار آمدن دولت کیم یانگ سام کاملاً این موضوع روشن شد که کره جنوبی از لحاظ اجتماعی و اقتصادی مشکلاتی دارد. در واقع از این زمان بود که مشخص شد عدم تعادل بین جنبه های مختلف توسعه موانع بزرگی را در برابر توسعه اقتصادی و توجه صرف به رشد اقتصادی ایجاد کرده است. در این زمان مشخص شد رانت جویی سیاسی و فساد اداری مانعی بزرگ در مسیر رشد توسعه اقتصادی کره است و این دو عامل، هر دو ناشی از استراتژی صرفاً رشد محور اقتصاد کره بوده است. این دو عامل، همچنین موجب شد که اگر چه خواست و اراده انجام اصلاحات از بالا وجود داشت، اما اقدامات و طرحها عموماً شکلی ظاهری به خود

می گرفت .

کارشناسان توسعه معتقدند که قطعاً رشد سریع اقتصادی شرط لازم توسعه جوامع در حال توسعه است ، اما شرط کافی نیست و اگر این استراتژی از ابتدا با استراتژی عدالت اجتماعی و به عبارت بهتر و دقیقتر توزیع برابر و غیر تبعیض آمیز اقتصادی همراهی نشود ، نمی تواند به توسعه واقعی منجر گردد . لذا توسعه پایدار و حتی ایجاد امکان استمرار توسعه اقتصادی ، نیازمند نگاه همه جانبه به توسعه است . تجربه کره جنوبی نیز نشان می دهد که کلید و محرک انجام توسعه همه جانبه ، انجام اصلاحات ریشه ای به منظور ریشه کن سازی فساد اداری و رانت جویی سیاسی در تمامی سطوح است . اگر سیستمی توانست ضمن توجه به رشد اقتصادی امکان حذف این دو مانع بزرگ توسعه را فراهم آورد ، می تواند به آینده توسعه خود امیدوار بوده و برای انجام اصلاحات در سایر بخشها و نهایتاً ارتقای سطح زندگی مردم به حد استاندارد های قابل اتکای جهان اقدام کرده و نتیجه بگیرد .

منابع

Amsden , Ahee , 1989 *Asia's Next Giant : South Korea and Last Industrialization* , New York : Oxford University Press.

Barro .Rovert J., and J.W.Lee 1992 “ International Comparisons of Educational Attainment ” . Paper Presented at the Conference How Do National Policies Affect Long –Run Growth ? world Bank , Febuery Washington D.C.

Dollar , David 1992 , *Outword – Oriented Developing Economics Really Do Grow More Rapidly : Evidence From 95 LDCS, 1979 – 85.*

Kim Kihwan and Danny M. Leipziger 1993 “Korea: The Case of Effective Government – Led Development ,” in the *Lessons of East Asia* , London : Routledge.

Kim , J.H. 1990 . “ Koreas Recent Experinces with Industrial Restructuring in Response to Trade Friction ,” *Korean Development Institute* , Seoul.

Krueger Anne o.,1990 ,“ Asian Trade and Growth Lessons ,” *American Economic Development of South Korea* , *World Development* , Vol ,20,No .2 ,pp . 187- 197.

Lee , Chung H. 1992 . “ The Government Financial System , and Large Private Enterprises in the Economic Development of South Korea” World Development , vol , 20, No . 2 , PP.187-197 .

Leipziger ,Danny M., and Petor A . Petri , 1993, “ Korean Industrial Policy : Legacy of the Past and Directions for the Future” . Washington . D,C.: World Bank .

Ministry of Health and Welfare (1998) Welfare Reform in Korea Toward the 21st Century , The Editing Committee of White Paper on Welfare Reform , Seoul .

Nam , S.W 1990 . “ Institutional Reform of The Korean Financial System .” Koreas Financial Policy and It's Consequences , Korea Development Institute , Seoul .

Tan Poo Chang 1992 , Consequences of Population Change on Education and Social Security ,” Kuala Lumpur: Faculty of Economics and Administration , University of Malaya.

World Bank 2000 World Development Report New York :Oxford University Press.

World Bank , 1993 The East Asian Miracle : Economic Growth and Public Policy , New York : Oxford University Press .